

Rapportage Uitvoering Subsidies Bedrijventerreinen 2014

Provincie Zuid-Holland

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten
19 mei 2015

Inhoud

Samenvatting	2
1. Inleiding	3
1.1 Ruimte voor bedrijven	3
1.2 Monitoring uitvoering projecten	3
1.3 Inzichten voor nieuw beleid.....	4
2. Uitvoering UHB-projecten tot en met 2013.....	5
2.1 Voorgeschiedenis	5
2.2 Totaal verleende UHB-subsidies	5
2.3 Vastgestelde en ingetrokken UHB-projecten tot en met 2013.....	6
3. Voortgang UHB-projecten en overige projecten in 2014	7
3.1 Afgeronde UHB-projecten in 2014	7
3.2 De bijdrage van opgeleverde hectares aan de prestatie-indicator.....	8
3.3 Overige bedrijventerreinprojecten in 2014	9
3.4 De uitvoering van projecten in 2014, enkele voorbeelden	10
4. Vooruitblik: uitvoering projecten vanaf 1 januari 2015	12
4.1 Nog lopende UHB-projecten vanaf 1 januari 2015	12
4.2 Enkele situaties die in 2015 aandacht zullen vragen	14
4.3 De 'overige' projecten vanaf januari 2015.....	15
5. Naar een nieuwe bedrijventerreinenstrategie	16

Samenvatting

Het provinciaal economisch beleid is vooral gericht op versterking van de economische structuur en de topsectoren. Er is behoefte aan kwalitatief goede bedrijventerreinen die voldoen aan de wensen en eisen van gebruikers. Verouderde terreinen moeten worden opgeknapt. Daarom ondersteunt de provincie gemeenten bij de herstructurering van bedrijventerreinen met UHB-subsidies (Uitvoeringssubsidie Herstructurering Bedrijventerreinen).

De provincie heeft UHB-subsidie verleend aan meer dan 140 projecten, die een looptijd hebben van 7 tot 10 jaar. Daarmee is een bedrag van bijna €120 miljoen gemoeid. Een groot deel van de projecten is nog in uitvoering. Over de voortgang van deze UHB-projecten wordt jaarlijks gerapporteerd. Daarbij komen ook herstructureringsprojecten waaraan via andere regelingen financieel wordt bijgedragen aan de orde.

In het verslagjaar 2014 zijn 9 UHB-projecten succesvol afgerond. Deze projecten hebben bijgedragen aan de kwaliteitsverbetering van 100 hectare bedrijventerrein. Aan het eind van de collegeperiode 2011 – 2015 is het goed om te constateren dat de verwezenlijking van de doelstelling, om in deze collegeperiode 600 hectare bedrijventerrein te herstructureren met ondersteuning van UHB-subsidie, op schema ligt.

Vanaf 2015 zijn nog 76 UHB- projecten in uitvoering. Er is de komende jaren nog ruim € 43 miljoen nodig voor de afhandeling van de nog openstaande verplichtingen. De uitvoering van deze projecten zal zeker doorlopen tot 2019.

Voor de 7 bedrijventerreinprojecten die via andere regelingen financieel worden ondersteund, is de komende jaren nog € 28 miljoen nodig om aan de verplichtingen te voldoen. De middelen hiervoor komen deels uit FES-bijdragen (Fonds Economische Structuurversterking). De uitvoering van deze projecten kan doorlopen tot 2021.

De provinciale inzet op het bedrijventerreinendossier zal veranderen. Nieuwe herstructureringsprojecten zullen de komende jaren niet meer worden ondersteund met grootschalige subsidies aan gemeenten. Het monitoren van de subsidieprojecten op uitvoering blijft de komende jaren wel belangrijk. De uitvoering levert immers een bijdrage aan het verbeteren van de bestaande bedrijventerreinen in Zuid-Holland. Tegelijkertijd is het van belang dat op de bedrijventerreinen waar de herstructurering is afgerond, alle partijen zich blijvend inspannen om de verkregen kwaliteit te behouden en waar mogelijk verder uit te bouwen. Zo kan worden voorkomen (of in ieder geval zo lang mogelijk worden uitgesteld) dat een geherstructureerd terrein binnen relatief korte tijd opnieuw in een neerwaartse spiraal belandt.

1. Inleiding

1.1 Ruimte voor bedrijven

Het provinciaal economisch beleid is erop gericht om Zuid-Holland tot een Europese topregio te ontwikkelen. De provincie richt zich vooral op versterking van de economische structuur en de topsectoren. Het Haven- en industrieelcomplex, de Greenports maar ook bedrijvigheid buiten deze economische motoren vragen om voldoende en vooral kwalitatief goede vestigingslocaties op bedrijventerreinen. Ruimte voor nieuwe terreinen is echter beperkt beschikbaar in onze volle en drukke provincie. Daarom moet ontwikkelingsruimte vooral worden gecreëerd via herstructurering en herontwikkeling van verouderde bedrijventerreinen.

UHB-subsidie (Uitvoeringssubsidie Herstructurering Bedrijventerreinen) is één van de instrumenten die de provincie al een reeks van jaren inzet om dit beleid uit te voeren. Gemeenten worden daarmee ondersteund bij het opknappen van verouderde bedrijventerreinen. Ondernemers worden door deze activiteit eveneens gestimuleerd om te investeren in hun eigen bedrijfsomgeving. Zo wordt op een ruimtebesparende manier een belangrijke bijdrage geleverd aan de economische structuurversterking. Een win-winsituatie! Voldoende reden om daar op in te blijven zetten.

1.2 Monitoring uitvoering projecten

In 2012 zijn de laatste UHB-subsidies verleend. Daarmee werd een periode van bijna 15 jaar van subsidietenders afgesloten. Voor ruim 140 projecten is subsidie beschikbaar gesteld. Gezien de lange looptijd van de projecten (7 tot maximaal 10 jaar bij verlenging) is een flink deel nog in uitvoering. De uitvoering van de laatste projecten loopt zeker tot in 2019 door, bij eventuele verlenging nog tot 2022. De provincie vindt het van groot belang dat projecten waaraan in het verleden provinciale middelen zijn toegekend ook daadwerkelijk worden afgerond en opgeleverd. Voor de collegeperiode 2011 - 2015 is als doel gesteld om 600 hectare geherstructureerd bedrijventerrein waaraan UHB-subsidie is verleend, door gemeenten op te laten leveren. Voor de nieuwe collegeperiode 2015 - 2019 zal opnieuw een prestatie-indicator voorgesteld worden.

Bij de lopende projecten wordt regelmatig bekeken of ze nog “op koers” liggen. Als er belemmeringen in de uitvoering zijn, wordt bekeken of deze stagnerende projecten met extra aandacht en kennis vanuit de provincie alsnog kunnen worden uitgevoerd. Op deze manier levert het monitoren van de projecten ook inzichten op voor nieuw beleid.

Over de voortgang van de projecten wordt sinds 2014 jaarlijks gerapporteerd ¹. Deze notitie bespreekt de voortgang van de uitvoering van de gemeentelijke UHB-herstructureringsprojecten over het jaar 2014. De financiële kant van de projecten komt aan de orde. Ook wordt ingegaan op de bijdrage die afgeronde herstructureringsprojecten hebben geleverd aan de prestatie-indicator van 600 hectare.

Naast de projecten waaraan UHB-subsidie is verstrekt, zijn er ook enkele projecten waaraan de provincie via andere subsidieregelingen financieel bijdraagt. In de rapportage wordt ook aan deze “overige projecten” aandacht besteed.

¹ Op 13 mei 2014 is de eerste Rapportage Uitvoering subsidies bedrijventerreinen door GS vastgesteld.

1.3 Inzichten voor nieuw beleid

Monitoring van de herstructureringsprojecten levert veel informatie op. Veel projecten gaan goed, maar het herstructureren kost ook veel geld. Geld dat in de nieuwe tijden niet meer beschikbaar is. Dat dwingt tot nieuw beleid waarbij meer gezamenlijk met ondernemers, minder grootschalig en meer gericht op behoud van kwaliteit moet worden geopereerd. De ervaringen en de inzichten uit de UHB-subsidieprojecten bieden hier een goede basis voor. In hoofdstuk 5 wordt hier verder op ingegaan.

2. Uitvoering UHB-projecten tot en met 2013

2.1 Voorgeschiedenis

De aandacht voor herstructurering van bedrijventerreinen dateert van medio jaren '90. Vanaf die jaren is samen met het Rijk begonnen met het verlenen van subsidies aan gemeenten. Door de jaren heen waren daarvoor verschillende provinciale en rijksregelingen beschikbaar. Het ministerie van EZ kende o.a. de StiREA regeling (1996-1999), het Besluit tender investeringsprogramma's provincies TIPP (2000-2003) en de TOPPER-regeling (vanaf 2004). Deze laatste regeling was uitsluitend bedoeld voor projecten op bedrijventerreinen van bovenregionaal belang.

De Zuid-Hollandse subsidieregelingen waren de Verordening Ontwikkelingsfonds Bedrijfsterreinen van 1995 (gekoppeld aan de StiREA regeling) en van 2001 (deels gekoppeld aan TIPP), de paragraaf ontwikkeling bedrijventerreinen in de ASV (2004) en de subsidieregeling herstructurering/ontwikkeling en planvorming bedrijventerreinen Zuid-Holland (2008 – 2012).

De rijksmiddelen werden aanvankelijk getrapd via provinciale programma's beschikbaar gesteld voor projecten. Met het ondertekenen van het convenant bedrijventerreinen 2010-2020 (Rijk, IPO, VNG) is afgesproken om de TOPPER-middelen te decentraliseren naar de provincies via een decentralisatie-uitkering in het provinciefonds. Voor Zuid-Holland ging het om een bedrag van € 12,9 miljoen.

In de beginjaren was de subsidie zowel beschikbaar voor de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen als de ontwikkeling van nieuwe terreinen. Vanaf de collegeperiode 2007-2011 is onder invloed van het programma 'Mooi Zuid-Holland', de nadruk bij het toekennen van subsidies meer en meer komen te liggen op herstructurering.

2.2 Totaal verleende UHB-subsidies

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van alle verleende UHB-subsidies per REO-gebied², naar aantal projecten en naar het totaal verleende subsidiebedrag³. Het grootste deel (67%) van de projecten ligt in de regio's Rijnmond en Zuid-Holland Zuid. In deze twee regio's is ongeveer de helft van de ca. 550 bedrijventerreinen in Zuid-Holland te vinden. Het hogere aandeel aan projecten wordt verklaard door het relatief grote aanbod aan zware en verouderde industriële bedrijventerreinen in deze regio's, die een aanzienlijke herstructureringsopgave hebben.

Tabel 1: Totaal verleende UHB-subsidies 1998-2012

REO-gebied	Aantal projecten	Bijdrage PZH
Haaglanden	20	17.696.430
Holland Rijnland	20	13.142.902
Midden Holland	10	7.419.546
Rijnmond	51	49.932.965
Zuid-Holland Zuid	43	30.271.096
Totaal	144	118.462.939

² REO: Regionaal Economisch overleg

³ Een verleende subsidie is een maximumbedrag. Na afloop van het project wordt de subsidie vastgesteld; het vastgestelde bedrag kan lager zijn, bv wanneer het tekort lager is dan vooraf geraamd.

2.3 Vastgestelde en ingetrokken UHB-projecten tot en met 2013

Van de 144 projecten waaraan subsidie is verleend was eind 2013 circa 1/3 deel succesvol uitgevoerd. In totaal bedroeg de provinciale bijdrage aan deze projecten (de vastgestelde subsidies) ruim € 25 miljoen. In tabel 2 is een overzicht opgenomen van de aantallen vastgestelde projecten per regio ⁴.

Tabel 2: Vastgestelde UHB-projecten tot en met 31 december 2013

REO-gebied	Aantal projecten	Bijdrage PZH	Hectare
Haaglanden	6	2.908.039	79
Holland Rijnland	9	3.318.556	192
Midden Holland	4	2.528.013	78
Rijnmond	12	7.623.031	218
Zuid-Holland Zuid	17	8.887.456	506
Totaal	48	25.265.095	1073

Na het vaststellen van de UHB-subsidie zijn deze projecten vervolgens ook formeel als vastgesteld in de begrotingsstukken opgenomen. Met de uitvoering van de projecten is een bijdrage geleverd aan 1073 hectare⁵ kwalitatief goede bedrijventerreinen.

Niet alle projecten waaraan UHB-subsidie is verleend, zijn daadwerkelijk uitgevoerd. Hier lagen meerdere oorzaken aan ten grondslag. In een aantal gevallen bleken de plannen niet uitvoerbaar of haalbaar binnen het daarvoor beschikbare budget. In andere gevallen zijn de inzichten door externe omstandigheden zo gewijzigd dat van de ontwikkeling van de terreinen werd afgezien. In dit soort situaties kan de subsidie worden ingetrokken. Tot en met 31 december 2013 is van 10 UHB-projecten de subsidie ingetrokken. Aan deze projecten was in totaal bijna € 7 miljoen verleend.

Tabel 3: Ingetrokken UHB-subsidies tot en met 31 december 2013

REO-gebied	Aantal projecten	Bijdrage PZH
Haaglanden	2	1.475.830
Holland Rijnland	0	0
Midden Holland	1	469.500
Rijnmond	5	2.297.332
Zuid-Holland Zuid	2	2.623.750
Totaal	10	6.866.412

Wanneer een subsidie wordt ingetrokken, worden eventueel al betaalde voorschotten teruggevorderd. De vrijgevallen middelen worden in de UHB-reserve gestort. Hiermee wordt voorkomen dat in latere jaren een tekort kan ontstaan.

Resumerend:

Eind 2013 waren van de 144 projecten er 48 succesvol afgerond en 10 ingetrokken. In de volgende hoofdstukken komt de uitvoering van de resterende 86 projecten per 1 januari 2014 aan de orde.

⁴ NB: de eerste voortgangsrapportage liep van 1 oktober 2012 tot 1 oktober 2013. Afgesproken is om in het vervolg over de kalenderjaren te rapporteren. In het laatste kwartaal van 2013 zijn geen projecten vastgesteld of ingetrokken. De situatie op 1 oktober 2013 is dus gelijk aan die op 31 december 2013.

⁵ Het gaat om een bijdrage aan 808 hectare herstructurering en 265 hectare nieuw terrein

3. Voortgang UHB-projecten en overige projecten in 2014

Bij de start van dit verslagjaar, op 1 januari 2014, waren nog er 86 UHB-projecten in uitvoering. In onderstaande tabel een overzicht van de aantallen projecten per REO-gebied en de daaraan verleende provinciale subsidies.

Tabel 4: Lopende UHB-projecten per 1 januari 2014

REO-gebied	Aantal projecten	Bijdrage PZH	hectares
Haaglanden	12	12.307.950	246
Holland Rijnland	11	9.464.598	142
Midden Holland	5	4.422.033	172
Rijnmond	34	40.012.602	505
Zuid-Holland Zuid	24	18.490.289	325
Totaal	86	84.697.472	1390

Het zwaartepunt van de opgave ligt nog steeds in het zuidelijke deel van de provincie. Het merendeel (80%) van de 1390 hectares betreft herstructurering, de overige hectares hebben betrekking op de ontwikkeling van nieuwe terreinen.

3.1 Afgeronde UHB-projecten in 2014

In het verslagjaar is de subsidie van 9 afgeronde projecten door de provincie vastgesteld en is van 1 project de subsidie ingetrokken.

In tabel 5 zijn de resultaten van de vastgestelde projecten per REO-gebied weergegeven. Met de uitvoering van deze projecten is een bijdrage geleverd aan de duurzame herstructurering van 97 hectare bedrijventerrein en aan de ontwikkeling van 3 hectare nieuw terrein.

Tabel 5: Afgeronde UHB-projecten verslagjaar 2014

REO-gebied	Aantal projecten	Verleende subsidies	Vastgesteld bedrag	Naar UHB-reserve ⁶	Hectares
Haaglanden	1	680.670	599.650	81.020	12
Holland Rijnland	1	113.207	113.206	0	4
Midden Holland	0	0	0	0	0
Rijnmond	5	6.799.578	5.993.271	806.306	66
Zuid-Holland Zuid	2	1.950.000	1.950.000	0	18
Totaal	9	9.543.455	8.656.127	887.326	100

Bron financiële gegevens: de besluitnota's van de vastgestelde projecten.

Het totaalbedrag aan vastgestelde subsidies ligt op een lager niveau dan het totaalbedrag van de verleende subsidies. Bij 3 projecten bleek het financieel tekort bij de afronding van het project lager te zijn dan werd verwacht op het moment van subsidieaanvraag.

Links: oplevering van bedrijventerrein De Peulen in Hardinxveld-Giessendam

⁶ De vrijgevallen middelen gaan naar de UHB-reserve (zie paragraaf 4.1).

Rechts: Herstructurering in uitvoering; bedrijventerrein Halfweg I, Spijkenisse (afgerond in 2014)

In 2014 is van project Laakhaven (Den Haag, 13 ha) de subsidie ingetrokken. Het project is wel uitgevoerd, maar de opbrengsten waren hoger dan verwacht en er kon gebruik worden gemaakt van andere subsidies. Per saldo waren er daarom geen tekorten meer die voor provinciale UHB-subsidie in aanmerking kwamen. De vrijval van dit project bedraagt € 453.780.

Alle vrijgevallen middelen worden overgeheveld naar de UHB-reserve bedrijventerreinen. Uit deze reserve wordt geput als de benodigde bedragen voor subsidievaststellingen hoger zijn dan de bedragen die op de reguliere begroting voor dat jaar staan (zie paragraaf 4.1.).

In onderstaande tabel het overzicht van de totaal vrijvallende middelen over het verslagjaar 2014.

Tabel 6: Vrijgevallen middelen verslagjaar 2014

	Aantal projecten	Naar UHB-reserve
Vastgestelde subsidies	9	887.326
Ingetrokken subsidies	1	453.780
Totaal	10	1.341.106

3.2. De bijdrage van opgeleverde hectares aan de prestatie-indicator

Het doel voor de collegeperiode 2011-2015 is dat 600 hectare met UHB-subsidie *geherstructureerd* bedrijventerrein door gemeenten gereed worden gemeld. Hiertoe is een prestatie-indicator opgenomen in de jaarstukken. Tabel 7 laat zien in welke mate inmiddels aan deze prestatie-indicator invulling is gegeven. Om het overzicht van opgeleverde hectares compleet te maken zijn ook de hectares nieuw bedrijventerrein in de tabel opgenomen. Deze hectares tellen echter niet mee voor de prestatie-indicator.

Tabel 7: Prestatie-indicator 'Aantal hectare opgeleverde geherstructureerde bedrijventerreinen' ⁷

Begrotingsjaar	Opgeleverde hectares		
	geherstructureerd terrein	nieuw bedrijventerrein	totaal
2011	180	15	195
2012	66	51	117
2013	173	11	184
2014	97	3	100
2015	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal	516 + p.m.	80 + p.m.	596 + p.m.

Tabel 7 laat zien dat in de collegeperiode tot nu toe 516 hectare geherstructureerde bedrijventerrein gereed is gemeld. Het gaat in de tabel om de begrotingsjaren. Echter, de collegeperiode van 4 jaar loopt van medio

⁷ Ten opzichte van de tabel in de rapportage over 2013 zijn kleine correcties doorgevoerd. Zo was in de vorige rapportage per abuis voor 2011 het totale aantal hectare als geherstructureerde hoeveelheid opgenomen; in deze rapportage is e.e.a. gesplitst.

2011 tot en met de eerste helft van 2015⁸. In deze context is het goed om het volgende te vermelden. De 180 hectares in 2011 hebben betrekking op projecten die in de tweede helft van dat jaar zijn vastgesteld. In januari 2015 is een project vastgesteld dat voor 58 hectare bijdraagt aan het herstructureringsdoel. De teller voor de collegeperiode staat daarmee op 574 hectare. Met nog enkele maanden te gaan tot medio 2015 ligt de verwezenlijking van de doelstelling van 600 hectare op schema.

3.3 Overige bedrijventerreinprojecten in 2014

In enkele gevallen zijn, buiten de UHB-regeling om, financiële middelen aan bedrijventerreinprojecten toegekend op grond van bestuurlijke afspraken als incidentele subsidie of als subsidie via een maatwerkregeling. Deze projecten zijn in tabel 8 opgenomen. Het betreft om te beginnen diverse projecten in het kader van afspraken met de Drechtsteden (Manden Maken), waaronder het project Slobbegors waaraan in 2014 subsidie is verleend. Daarnaast projecten in Rotterdam (Stadshavens) en in de Drechtsteden, in beide gevallen specifiek voor de Clusters Maritiem en Logistiek en Transport. Het project Hoogewaard vloeit voort uit afspraken in het kader van de Oude Rijnzone. Tot slot het project Westelijke Dordtse Oevers, dat dient als alternatief voor het geschrapte bovenregionale bedrijventerrein in de Hoeksche Waard. Afgezien van het project Hoogewaard, dat een bijdrage levert aan gebiedsontwikkeling in de Oude Rijnzone, leveren alle projecten een bijdrage aan de ruimtelijk-economische ontwikkeling van het Haven- en Industrieel Complex (HIC), een van de vijf hoofdpunten uit de Beleidsvisie Economie.

Deze projecten worden niet gerekend tot de reguliere UHB-projecten, omdat er deels andere voorwaarden en regels gelden dan die voor de UHB-projecten. De bedragen die met deze projecten zijn gemoeid liggen (afgezien van Slobbegors) hoger dan de maximale subsidie die aan UHB toegekend kon worden⁹. De projecten zijn deels gefinancierd met gedecentraliseerde FES middelen. Voor het project Hoogewaard (Oude Rijnzone) is ruim € 4,6 miljoen overgeheveld vanuit de UHB-reserves (programma 3 van de begroting) naar IRP Oude Rijnzone (programma 5 van de begroting). In onderstaande tabel zijn de bedragen opgenomen die vanuit de provincie aan deze projecten zijn toegekend.

Tabel 8: overzicht overige bedrijventerreinprojecten

Locatie	Project	Bijdrage PZH	Verleend op	Gefinancierd uit
Drechtsteden	Shipping Valley Dordrecht (Manden Maken 1)	4.000.000	15-mrt -07	Exploitatie & reserve UHB
Dordrecht	Westelijke Dordtse Oevers (altern. locatie H-Waard)	8.000.000	29-nov-10	Budget H'sche-Waard
Drechtsteden	Genie- en Citadelterrein (Manden Maken 2)	1.900.000	23-dec -11	Budget Afd. Bestuur
Drechtsteden	Plaatje en Grotenoord (Maritiem Cluster)	8.432.000	20-dec-12	Exploitatie & reserve UHB
Rotterdam	Port Valley Stadshavens (Maritiem Cluster)	10.400.000	20-dec-12	Exploitatie & reserve UHB
Rijnwoude	Hoogewaard (Oude Rijnzone, ORZ)	4.687.767	25-jun-13	Aparte reserve ORZ
Drechtsteden	Slobbegors Papendrecht (Manden Maken 3)	1.000.000	22-mei-14	Budget H'sche-Waard; reserve Manden Maken
		38.419.767		

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de nog openstaande verplichtingen.

⁸ De opgeleverde projecten in 2011 zijn allemaal in de 2^e helft van 2011 zijn vastgesteld.

⁹ Voor UHB-projecten: 50 % van het tekort met een maximum van € 1,3 miljoen

3.4 De uitvoering van projecten in 2014, enkele voorbeelden

In veel gevallen verloopt de uitvoering van UHB-projecten naar wens. In sommige gevallen lopen zaken anders dan gedacht. In deze paragraaf een aantal voorbeelden van verschillende situaties

Groot Vettoord, Vlaardingen: meerkosten door bodemsanering maar ook kansen voor glasvezel

Groot Vettoord is een relatief oud bedrijventerrein. Het is een gemengd terrein met ook zwaardere bedrijven tot milieucategorie 4, die niet makkelijk herplaatsbaar zijn. Dat betekent dat zij min of meer "vastzitten" aan Groot Vettoord. Behoud van ruimte voor dit soort bedrijven is belangrijk. De provincie Zuid-Holland heeft daarom in 2010 aan de gemeente Vlaardingen € 1,3 miljoen UHB-subsidie verleend voor de verbetering van de openbare ruimte op het terrein. Medio 2013 volgde een provinciale planvormingssubsidie van €10.000 aan de ondernemersvereniging voor onderzoek naar de wensen om gezamenlijk de kwaliteitsverbetering van het terrein op te pakken.

Voor de gemeente was het een tegenvaller dat er een onvoorziene bodemverontreiniging aanwezig was op het terrein. Omdat het verleende subsidiebedrag niet mag worden overschreden, moest de gemeenten dit probleem zelf oplossen, wat ook gebeurd is.

Uit het ondernemersonderzoek kwam o.a. naar voren dat veel kleinere bedrijven op Groot Vettoord behoefte hebben aan aansluiting op een glasvezelnet (de grotere bedrijven hadden al voor zichzelf gezorgd). Omdat de straten toch open lagen was de realisatie daarvan niet moeilijk.

Rijnhaven-West, Alphen a.d. Rijn : toestemming geven voor verlenging?

Een project moet in principe binnen 7 jaar afgerond worden. Niet alle projecten zijn ook daadwerkelijk binnen deze termijn gereed. De provincie kán in zo'n geval instemmen met verlenging van de projectduur met maximaal 3 jaar. Een voorbeeld hiervan is het project Rijnhaven-West in Alphen a/d Rijn.

Subsidie voor dit project is verleend op 21 december 2007. Het project omvat de reconstructie van diverse wegen op het bedrijventerrein en de ontsluiting van het terrein. Vanaf 2008 t/m 2013 is een groot deel van het project uitgevoerd. Echter het doortrekken van één van de wegen kon nog niet uitgevoerd worden. Oorzaak hiervan is de relatie met de nieuwe Maximabrug, waarvan de locatie bij het verlenen van de subsidie nog niet vaststond. Door noodzakelijk onderzoek naar verbetering van de ontsluiting in combinatie met de aansluiting op de Maximabrug heeft is het project vertraagd. Omdat een groot deel van het project al is uitgevoerd en de vertraging vooraf niet was te voorzien, is in dit geval ingestemd met de verlenging van de projectduur.

Kickersbloem 1 Hellevoetstsluis: onvolledige informatie, subsidie lager vastgesteld

De gemeente moet bij het indienen van het verzoek tot vaststellen van de subsidie onder andere een controleverklaring van een accountant overleggen waaruit blijkt dat de kosten daadwerkelijk zijn gemaakt. Dat kan problemen opleveren wanneer de gemeente niet meer beschikt over de juiste documentatie. In het geval van het project Kickersbloem 1 heeft de accountant onvoldoende geschikte control informatie van de gemeente verkregen over 2 posten die onderdeel uitmaakten van een groter bestek. De accountant heeft daarom een "oordeelsbeperking" gegeven in zijn controleverklaring. Voor het berekenen van het vast te stellen subsidiebedrag zijn deze kostenposten door de provincie als niet subsidiabel aangemerkt. Als gevolg hiervan is de subsidie lager vastgesteld.

De Geer, Zwijndrecht: kosten hoger dan verwacht, problemen met aannemers

De infrastructuur op bedrijventerrein De Geer was sterk verouderd. Het terrein had te maken met wateroverlast en verzakkingen van de straten, mede door de zachte ondergrond in de Zwijndrechtse

Waard. Het eind 2008 verleende subsidiebedrag voor dit project bedraagt het maximum van € 1,3 miljoen. Het opknappen van De Geer omvat de vervanging van de riolering, het vernieuwen van wegen, fiets- en voetpaden en de openbare verlichting en het verbeteren van de kwaliteit van het groen op De Geer. Alle werkzaamheden waren in 2014 geheel uitgevoerd, binnen de maximale termijn van 7 jaar. De kosten blijken hoger te zijn dan in 2008 was begroot. Dat komt door een aantal factoren, waarvan de belangrijkste zijn

de vertraging door uitloop van de werkzaamheden van nutsbedrijven en het faillissement van een van de aannemers. Daarnaast is er nog een dispuut met een aannemer over meerwerkclaims. Bij de gemeente Zwijndrecht kan het project zelf nog niet administratief worden afgerond. Dat heeft ook gevolgen voor het indienen bij de provincie van het verzoek tot vaststellen van de subsidie. De gemeente zal naar verwachting pas eind 2015 de provincie kunnen verzoeken de subsidie vast te stellen.

4. Vooruitblik: uitvoering projecten vanaf 1 januari 2015

4.1 Nog lopende UHB-projecten vanaf 1 januari 2015

In het verslagjaar 2014 zijn 9 projecten vastgesteld en is er 1 project ingetrokken. Dat betekent dat er per 1 januari 2015 nog 76 UHB-projecten in uitvoering zijn. Tabel 9 geeft de aantallen projecten en de bedragen aan verleende subsidies per REO-gebied. Ook is aangegeven hoeveel hectare kwalitatief goede bedrijventerreinen de projecten zullen gaan opleveren. Van het totale aantal van 1277 hectare betreft 80% herstructurering en 20% nieuw te ontwikkelen terreinen.

Tabel 9: Lopende UHB-projecten per 1 januari 2015

REO-gebied	Aantal projecten	Bijdrage PZH	hectares
Haaglanden	10	11.173.500	221
Holland Rijnland	10	9.351.392	138
Midden Holland	5	4.422.033	172
Rijnmond	29	33.213.024	439
Zuid-Holland Zuid	22	16.540.289	307
Totaal	76	74.700.238	1277

Het duurt nog wel even voordat al deze projecten zijn uitgevoerd. De uitvoeringstermijn van de UHB-projecten is via de subsidieregeling vastgesteld op maximaal 7 jaar. Deze termijn kan eenmaal verlengd worden tot maximaal 10 jaar.

In onderstaande tabel zijn de uiterste termijnen voor het afronden opgenomen zoals deze op 1 januari 2015 voor de 76 projecten gelden. Er is standaard uitgegaan van een maximale projectduur van 7 jaar, maar in de gevallen waar uitstel is verleend, is een projectduur van 10 jaar genomen.

Tabel 10: uiterste afrondingstermijn van de lopende UHB-projecten per 1 januari 2015

REO-gebied	Aantal projecten	Geen einddatum ¹⁰	2014 of eerder	2015	2016	2017	2018	2019
Haaglanden	10	0	5	1	1	0	1	2
Holland Rijnland	10	0	4	0	2	2	1	1
Midden Holland	5	0	2	2	1	0	0	0
Rijnmond	29	0	4	5	2	11	4	3
Zuid-Holland Zuid	22	2	0	3	2	7	4	4
Totaal	76	2	15	11	8	20	10	10

Bovenstaand overzicht is een momentopname. Als in 2015 aan een project, dat bijvoorbeeld in 2016 gereed moet zijn, toestemming voor verlenging met 3 jaar wordt gegeven, dan zal dat project daarna in de kolom 2019 worden opgenomen. In potentie kunnen er daarom tot in 2022 UHB-projecten in uitvoering zijn. Anderzijds zullen er ook projecten zijn die minder dan 7 jaar zullen duren, waardoor ook eerder een verzoek tot vaststelling kan worden ingediend.

Los van onzekerheid over de uiteindelijke projectduur, speelt ook het volgende mee. De gemeente heeft na de datum waarop het project gereed moet zijn, nog een half jaar de tijd voor het afronden van de financiële stukken en het indienen van het verzoek tot vaststelling van de subsidie. Dat betekent dat de 15 projecten in de kolom "2014 of eerder" niet allemaal te laat zijn. Van 10 projecten kan nog tot juni 2015 een verzoek tot vaststelling worden ingediend. Kortom, de achterstand is minder groot dan zo op het eerste oog lijkt.

¹⁰ Er zijn nog 2 oude projecten in uitvoering, die dateren uit de tijd dat er nog geen eindtermijn werd gesteld.

Aan de nog in uitvoering zijnde UHB-projecten is in totaal ruim € 74 miljoen UHB-subsidie verleend. Vanaf het moment dat de projecten daadwerkelijk in uitvoering zijn kunnen gemeenten tegelijk met de jaarlijks in te dienen voortgangsrapportages, voorschotten aanvragen. De openstaande verplichtingen worden de komende jaren steeds lager. In tabel 11 zijn de openstaande verplichtingen per 1 januari 2015 per REO-gebied aangegeven.

Tabel 11: Verleende subsidie en openstaande verplichtingen UHB-projecten per 1 januari 2015

REO-gebied	Aantal projecten	Bijdrage PZH	Openstaande verplichtingen
Haaglanden	10	11.173.500	5.440.496
Holland Rijnland	10	9.351.392	6.148.220
Midden Holland	5	4.422.033	2.542.751
Rijnmond	29	33.213.024	18.050.869
Zuid-Holland Zuid	22	16.540.289	10.943.057
Totaal	76	74.700.238	43.125.393

Tabel 11 laat zien dat de provincie in totaal nog ruim € 43 miljoen aan gemeenten zal moeten overmaken. De betaling daarvan loopt nog over een reeks van jaren.

Een overzicht van de aanspraken, als voorschot of als eindbetaling, over de komende jaren is in tabel 12 opgenomen. Het totaalbedrag van de kolom met de 76 UHB-projecten uit deze tabel 12 wijkt af van het totaalbedrag uit tabel 11. Dit komt omdat de peildata van de gegevens ongeveer een maand verschillen en omdat er in tabel 11 gebruik is gemaakt van een decentraal databestand dat rekening houdt met de regio-indeling.

In tabel 12 zijn ook de verwachte aanspraken van drie van de “overige” projecten opgenomen, omdat deze projecten in de provinciale financiële administratie zijn opgenomen onder de noemer UHB. Het gaat om Shipping Valley Drechtsteden, Plaatje/Grotenoord Drechtsteden en Port Valley Stadshavens Rotterdam.

Tabel 12 : verwachte jaarlijkse aanspraken op voorschotten en vaststelling

Jaren	76 UHB-projecten	3 van de “overige projecten”	Totale aanspraken op UHB-middelen
2014 en eerder	25.662.650	600.000	26.222.650
2015	4.047.572	523.208	4.570.780
2016	5.471.148	3.618.000	9.089.148
2017	3.280.178	4.500.000	7.780.178
2018	3.559.482	3.621.000	7.180.482
2019 en verder	-	-	-
TOTAAL	41.981.030	12.862.208	54.843.238

s.v.z. 2 februari 2015

De verdeling van de aanspraken over de jaren is ontleend aan de meerjarenbegrotingen, die door de gemeenten bij de subsidieaanvragen zijn aangeleverd ¹¹. Wanneer subsidie wordt verleend, wordt deze verdeling (het kasritme) in de provinciale financiële administratie opgenomen. Eenmaal vastgelegde kasritmes worden in principe niet meer gewijzigd ¹². De laatste UHB-aanvragen dateren van begin 2012. De meerjarenramingen van die projecten liepen niet verder dan 2018. In praktijk verloopt de uitvoering van projecten, en daarmee de bevoorschotting, meestal niet volgens de oorspronkelijke planning. Projecten kunnen vertraging oplopen, waardoor voorschotten later worden opgevraagd dan in de oorspronkelijke

¹¹ De laatste UHB-aanvragen waren begin 2012; de meerjarenramingen van die projecten liepen niet verder dan 2018.

¹² Dat gebeurt alleen wanneer er een formeel besluit wordt genomen over de verlenging van de looptijd van een project.

ingediende meerjarenbegrotingen was gedacht. Op het moment dat een in een jaar gepland voorschot niet door een gemeente is opgevraagd en dat jaar is verstreken, dan wordt het voorschot 'vastgezet' op een geblokkeerde rekening. Het bedrag bij "2014 en eerder" in tabel 12 betreft het totaal van de nog niet opgevraagde voorschotten van 2014 en eerdere jaren. Het kan overigens óók voorkomen dat voorschotten eerder worden opgevraagd en betaald dan oorspronkelijk gepland. Het opvragen van voorschotten kan dus zowel achterlopen op het vastgelegde kasritme als vooruitlopen daarop. In werkelijkheid zal de som van de tussentijds opgevraagde bedragen en de verdeling daarvan over de jaren dus afwijken van die in tabel 12.

In tabel 13 worden de verwachte uitgaven (op basis van het oorspronkelijke kasritme) geconfronteerd met de beschikbare budgetten die de provincie hiervoor reserveert. Net als in tabel 12 zijn hier ook de projecten Shipping Valley Drechtsteden, Plaatje/Grotenoord Drechtsteden en Port Valley Stadshavens Rotterdam meegenomen.

De budgetten bestaan uit de reguliere begroting plus, indien dat nodig blijkt, een onttrekking uit reserve UHB¹³. De komende jaren wordt per jaar € 5,5 miljoen op de reguliere begroting bestemd voor UHB-projecten. Verder zijn tot en met 2015 nog incidentele FES-middelen beschikbaar; dat verklaart het hogere budget in 2015. In 2016 is het beschikbare budget ook hoger. In dat jaar moet een bedrag van € 6 miljoen, dat tijdelijk beschikbaar was gesteld voor een bezuinigingsronde uit 2013, weer terugkeren op de begroting.

Tabel 13 Verwachte uitgaven (o.b.v. oorspronkelijke kasritmes) vanaf 2015 en beschikbare budget

	2014	2015	2016	2017	2018	Totaal
De verwachte uitgaven voor de 76 UHB- en de 3 overige projecten		8.653.878	10.676.505	8.388.797	7.180.482	34.899.662
a dekking uit middelen reguliere begroting		9.546.014	11.525.014	5.525.014	5.525.014	32.121.056
b onttrekking uit (+) of storting in (-) UHB-reserve		-892.136	-848.509	2.863.783	1.655.468	2.778.606
Stand UHB-reserve eind v.h. jaar	3.048.212	3.940.348	4.788.859	1.925.074	269.606	
De verwachte uitgaven voor de 76 UHB- en de 3 overige projecten, jaren 2015 t/m 2018						34.899.662
Nog niet opgevraagde subsidiegelden die al zijn verantwoord in reeds afgesloten boekjaren t/m 2014, gesaldeerd met enkele al betaalde voorschotten voor 2015 en later						19.943.576
Totale aanspraken op UHB-middelen						54.843.238

s.v.z. 2 februari 2015

Onder tabel 13 is aangegeven dat het opvragen van voorschotten zowel kan voor- als achterlopen op het vastgelegde kasritme. Het saldo daarvan (€ 19,9 miljoen) is het verschil tussen de totale aanspraken op UHB-middelen uit tabel 12 en de totaal verwachte uitgaven volgens het oorspronkelijke kasritme.

Zoals gezegd kan de looptijd van projecten nog worden verlengd en moet rekening worden gehouden met de tijd die nodig is voor het indienen en afhandelen van een vaststellingsverzoek. Daarom zullen er ook na 2018 nog betalingen plaatsvinden.

4.2. Enkele situaties die in 2015 aandacht zullen vragen

In 2015 zal de provinciale aandacht in ieder geval uitgaan naar projecten waarvan de einddatum al is verstreken en het verzoek tot vaststelling van de subsidie moet worden ingediend of al binnen had moeten

¹³ In de eerste jaren na het collegebesluit om van bedrijventerreinen een speerpunt te maken, werd er minder besteed dan gebudgetteerd. Van de overschottenreeks is toen een reserve- UHB aangelegd, als buffer voor mogelijke jaren met een tekort. Als er in een komend jaar een overschot resteert, mag dit eveneens gestort worden in de reserve UHB.

zijn. Het gaat om vertraagde projecten die ook in 2014 al de nodige aandacht kregen. Bij een deel van deze projecten zal de vaststelling van de subsidie daarom vermoedelijk zonder noemenswaardige problemen verlopen. Er zijn echter ook enkele projecten die in 2015 opnieuw aandacht zullen vergen. Het gaat om verschillende situaties:

➤ Onvolledige uitvoering

Enkele projecten zijn niet volledig uitgevoerd of niet volgens het oorspronkelijke projectplan. In dit soort situaties moet worden beoordeeld of het deel van het project dat wél is uitgevoerd voldoende is om aanspraak te kunnen maken op een deel van de subsidie.

➤ Beroep op de hardheidsclausule

Een enkel project is, ook na verlenging van de uitvoeringstermijn tot 10 jaar, nog niet gereed. Verdere verlenging van de termijn is niet mogelijk. Hierop is alleen een uitzondering mogelijk wanneer de gemeente kan aantonen dat vertraging buiten haar schuld is opgetreden. In dat geval kan een beroep worden gedaan op de hardheidsclausule. In 2015 zal bij een project waar dit speelt een uitspraak gedaan moeten worden.

In 2015 gaat de aandacht ook uit naar de projecten die nog niet over de einddatum zitten maar die daar wel tegen aanzitten. Wanneer de projecten niet tijdig afgerond zijn, zal bij deze projecten een beslissing genomen moeten worden op verzoeken tot verlenging van de looptijd tot maximaal 10 jaar.

4.3 De 'overige' projecten vanaf januari 2015

Van de 7 overige projecten zijn er 3 die via de UHB-middelen worden gefinancierd. De werkzaamheden ten behoeve van het oudste project, Shipping Valley Zeehavens Dordrecht, zijn vrijwel afgerond. Vaststelling van deze subsidie zal begin 2015 plaatsvinden. In tabel 14 is de financiële stand van zaken van deze projecten opgenomen.

Tabel 14 Stand van zaken 3 overige projecten (financiering uit UHB-middelen)

Locatie	Project	Bijdrage PZH	Verleend voorschot	Openstaande verplichting
Drechtsteden	Shipping Valley Dordrecht	4.000.000	3.200.000	800.000
Drechtsteden	Plaatje en Grotenoord	8.432.000	4.750.000	3.682.000
Rotterdam	Port Valley Stadshavens	10.400.000	2.019.792	8.380.208
		22.832.000	9.969.792	12.862.208

De andere 4 projecten worden niet uit de UHB-middelen gefinancierd. De voorbereidende werkzaamheden voor Westelijke Dordtse Oevers zijn gestart. Begin 2015 wordt een voorschot verleend. De meest recent verleende projecten, Hoogewaard en Slobbegors, moeten nog daadwerkelijk starten. De verwachte looptijd van deze projecten varieert. Bij een maximale looptijd van 7 jaar wordt het laatste project in 2021 afgerond. De financiële stand van zaken van deze projecten is in tabel 15 opgenomen.

Tabel 15 Stand van zaken 4 overige projecten (andere middelen)

Locatie	Project	Bijdrage PZH	Verleend voorschot	Openstaande verplichting
Dordrecht	Westelijke Dordtse Oevers	8.000.000	0	8.000.000
Drechtsteden	Genie- en Citadelterrein	1.900.000	885.329	1.014.671
Rijnwoude	Hoogewaard (ORZ)	4.687.767	0	4.687.767
Drechtsteden	Slobbegors, Papendrecht	1.000.000	0	1.000.000
		15.587.767	885.329	14.702.438

5. Naar een nieuwe bedrijventerreinenstrategie

De komende jaren staat de provincie voor twee belangrijke opgaven in het bedrijventerreinendossier: het voortzetten en afronden van het UHB-traject en het uitzetten van een koers voor een meer vraaggericht bedrijventerreinenbeleid.

Het volgen van de UHB-projecten is niet alleen nodig om uitvoering van de lopende projecten waar nodig aan te jagen en de financiële kant van de subsidies op orde te houden. Het levert ook nieuwe inzichten voor beleid op. Samen met het inzicht in de veranderende economische situatie, leert die informatie dat de provinciale inzet op het bedrijventerreindossier de komende jaren zal moeten veranderen.

De noodzaak tot herstructurering blijft in een vraaggerichte bedrijventerreinenstrategie aandacht vragen. Dat geldt ook (en misschien wel vooral) voor het behoud van kwaliteit op bedrijventerreinen die wél al geherstructureerd zijn. Voor beide aspecten is de komende jaren een nieuwe bedrijventerreinenstrategie nodig, die gericht is op een actieve betrokkenheid van bedrijfsleven en lokale partijen.

De focus bij herstructurering zal minder gericht zijn op grootschalige aanpak van gehele terreinen en meer op maatwerk en benutten van kansen. De provincie zal nieuwe herstructureringsprojecten de komende jaren niet meer ondersteunen met grootschalige subsidies aan gemeenten. Er zal dan ook een grotere private inbreng nodig zijn. Op de bedrijventerreinen waar herstructurering al is afgerond zullen alle partijen zich blijvend moeten inspannen om de verkregen kwaliteit te behouden en waar mogelijk verder uit te bouwen. Dat vergt onder meer een goede organisatiegraad op de terreinen en tegelijkertijd samenwerking tussen bedrijfsleven en gemeentelijke overheid op het gebied van beheer en onderhoud. De provincie zal dergelijke samenwerking stimuleren en ondersteunen.